

„Primorec“ izhaja vsakih štirinajst dni kot priloga „Soči“ brezplačno; drugače stane po pošti ali na dom pošiljan za celo leto 80 kr.; za tuj države vošč poštne stroški. „Soča“ z „Gosp. Listom“ in „Primorcem“ stane na leto 4 gl. 40 kr. — Uredništvo in upravišstvo je v Trzinu ulici (Mercato) 12, II.

Primorec

Domači oglasi sprejemajo se le iz narodnih krogov. Plačujejo se: za šesterostopno petit-vrsto enkrat 5 kr., dvakrat 9 kr., trikrat 12 kr., večkrat po pogodbi. Vsa plačila vrše se naprej. Posamične številke se prodajajo po 2 kr. Rokopisi se ne vračajo.

Jan Kollár

„Slavme slavně slávu Slávův slavných. — Jan Kollár.“

V zadnji „Soči“ smo omenili, da 29. maja se je vršila na Dunaju velika slovanska slavnost v stoletni spomin duhovitega, velikega, slavnega — Slovana Jana Kollárja.

Predno izpregovorimo par besed o tej slavnosti, ponatisnemo naj iz „Sl. N.“ nekaj črtic o življenju tega moža, da tudi mi nasproti njemu ubogamo njegov prekrasni rek:

„Slavimo slavno slavo Slovanov slavných.“

Kdo je bil ta mož, katerega stoletnico rojstva so te dni sijajno slavili vsi dunajski Slovani? Evo:

„Mali in tlačeni slovaški rod, ta veja na češkem drevesu, rodil je tri velike, vsemu svetu znane propovednike slovanske ideje: Šafaříka, Palackega in Jana Kollárja, tri sijajne zvezde na slovanskem nebu.“

V Mosoču v županiji Turoč na Ogerskem povila je dné 29. julija leta 1793. kmečka žena Jana Kollárja. Roditelji bodočemu slovanskemu apostolu so bili dokaj imoviti in so nadarjenega dečka odločili za duhovski stan ter ga poslali v Požnu. V tem, tedaj še precej slovaškem mestu dovršil je Kollár osnovne šole in protestantski licej ter potem odšel na Nemško, v Jenó, da se na ondodnem vsenčilšču posveti teološkim naukom. V Jeni se je seznanil Kollár z raznimi slovanskimi brati in v njegovem mladem, za vse, kar je blagega in lepega, sprejemljivem srcu vzklikla je tedaj krasna cvetka, katera se je potem razvila v krasno rožo. Idejo slovanske vzajemnosti, jedinstva in ljubezni.

Po dovršenih naukih vrnil se je Jan Kollár na Ogersko in postal l. 1819. duhovnik slovaške protestantske občine v Pešti. Na tem mestu ostal je do l. 1848. neumorno delujoč na književnem polju in skrbeč za vsestranski blagor svojih rojakov. Kollár se je seznanil z vsemi slovanskimi rodoljubi in pisatelji in podpiral požrtvovalno ves čas vsako narodno podjetje na severu in na jugu. Vrh tega bavil se je s slovansko zgodovino, s slovansko arheologijo, zbiral narodne pesmi in zložil nesmrtno svoje pesmi, znane pod imenom „Slavy dcera“.

L. 1848. preselil se je na Dunaj kot vsenčilščni profesor, kjer je dné 29. julija 1852. l. nagloma umrl.

Svoje nazore o slovanski vzajemnosti razložil je Kollár l. 1837. v nemški pisani knjigi „Ueber die litterarische Wechselseitigkeit zwischen den verschwundenen Stämmen und Mundarten der Slaven“. O tej knjigi podal je Kollár slovanskim rodovom sistematično navodilo, kako se naj drug drugemu v jeziku in v književnosti približujejo, da dosežejo končni smoter: kulturno in jezikovno jedinstvo.

„Slavy dcera“, znamenito lirsko-epično delo Kollárjevo, razneslo je slavo pesnikovo po vsem svetu in brez pretiravanja se more

reči, da je po njem postal Kollár znan vsem Slovanom in da ga je naredilo najznamenitejšim nositeljem slovanske ideje. V teh večnolepih pesmih gleda Kollár v prošlost in bodočnost vsega Slovanstva, budi na delo, navdušuje za boj, žigosa zatiralce in odpadnike, prigovarja, uči in svari ter propoveduje s proroškim duhom da bo slava slovanskega imena odmevala še po vsem širokem svetu. In te pesmi navduševale so sinove vseh slovanskih rodov in zapustile v vseh slovanskih književnostih viden sled.

Tudi nas Slovence ljubil je Jan Kollár z isto plamtečo, vse ogrevajočo ljubeznijo, kakor svoj lastni narod, morda zato, ker je bil položaj našega naroda tedaj prav tako žalosten in obupen, kakor položaj naroda slovaškega. Kollár je bil prijatelj tedanjim slovanskim pesnikom in pisateljem in je bodril in vzpodbujal.

Idealizem v politiki kakor ga je učil Kollár, umaknil se je zdravemu realizmu, ali danes, spominjajoči se, da se je pred sto leti rodil veliki Jan Kollár, smemo pogledati v minolost in moremo reči, da so slovanski rodovi v tej dobi storili velik korak k Kollárjevemu idealu, k književni in kulturni jedinstvi slovanski. Da je to bilo mogoče, gre zaslugi prvemu oznanjevalcu in širitelju te misli in zato kliče danes tudi narod slovanski: Slava Janu Kollárju!

* * *

Slavnost se je vršila v velikih in krasnih dvoranah Ronahrovih v kljub raznim nepričakovanim zaprekam. Par dni poprej odpovedala je sodelovanje vojaška godba, ker na sporedu je bil tudi govor poslanca Masaryka o slovanski uzajemnosti, kakoršna odseva iz Kollárjevih spisov. Zaradi tega se je raznesla po časopisih govorica, da se slavnost ne bo vršila. To je uzrok, da n. pr. iz slovenskih krajev ni došel noben brzojaven pozdrav.

Slavnosti se je udeležilo nad 1000 oseb iz najboljših slovanskih krogov dunajskih; zastopana so bila vsa slovenska društva na Dunaju. „Slovansko pevsko društvo“ je izborna rešilo svojo nalogo, pa tudi govor o slovanski uzajemnosti je bil oduševljeno sprejet.

Drugi dan je bil komers (slavnost, ki se vrši le pri pijači in pri kateri se govori, deklamuje in popeva); vršil se je v prostorih „pri zlati hruški“. Pri tem komersu vrstili so se govorniki vseh slovanskih narodov drug za drugim ter razpravljali stališče posamičnih narodov k veliki ideji — slovanske uzajemnosti. V imenu slovenskega naroda govoril je državni poslanec dr. Andrej Ferjančič, naglašujoč, da mi Slovenci ljubimo vse slovanske bratske narode brez izjeme in da je slovanska ideja med nami Slovenci morebiti še najbolj razvita. — Tudi drugi slavnostni dan dokončal je v najlepšem redu in v veliko zadovoljnost vseh udeležencev.

* * *

Take slavnosti močno pospešujejo spoznavanje raznih slovanskih plemen drug ga z drugim; od spoznavanja pa pride k večji ljubezni, slogi in edinosti, česar vsega nam je vsem Slovanom takó potreba, kakor ribi vode, ako hočemo, da čim prej zmagamo neštevilne nasprotnike, ki bi nas radi utopili v žlici vode. Vseh Slovanov nas je nad 100.000.000 (sto milijonov), ki smo pri vsej razcepljenosti vendarle eno samo človeško pleme, en sam narod. Slovenec se veliko lože sporazume z zadnjim ruskim kmetom nego naš Furlan ali Italijan s kakim Napolitancem ali Kalabrežem, in vendar hočeta biti oba le Italijana, ker imata oba eden in isti italijanski spisovni jezik. Italijani in tudi Nemci govoré v raznih krajih takó različna narečja, da se med seboj le težko razumejo; toda usoda jim je bila takó prijazna, da so se med njimi že pred več sto leti rodili možje velikega duha, ki so ustvarili podlago enotnemu in enemu samemu spisovnemu jeziku, ki si je pridobil veljavo tudi v vseh uradih in šolah. Dandanes je pri Nemcih in Italijanih eden in isti spisovni jezik ob enem tudi pojem za narodnost; tisti, ki se vzgojé n. pr. v italijanskem spisovnem jeziku, so Italijani, a po narečjih, ki se rabijo pa le za domačo potrebo, se ločijo n. pr. v Furlane, Benečane, Lombarde, itd. Povsem enako je med Nemci. Eden sam spisovni jezik jih druži v veliko celoto, da morejo z velikim uspehom napredovati na vseh poljih človeške omike.

Mi Slovani nismo bili takó srečni, da bi se bili o pravem času oklenili enega samega spisovnega jezika, marveč vsako slovansko pleme razvilo in izobrazilo je svoje narečje v samostojen pismeni jezik. Takó imamo Slovenci, Hrvatje ali Srbi, Bolgarji, Čehi, Poljaki, Rusi itd. vsak svoj spisovni jezik, v katerem pišemo, tiskamo knjige in časopise, dasi so si ti jeziki takó sorodni drug z drugim, da je treba le malenkostnega truda, ako hočemo umeti spise v vseh slovanskih jezikih. Mi Slovani smo imeli v preteklosti takó nesrečo, da niti Slovenci in Hrvatje, ki smo vendar, lahko rečemo, eden in isti narod, ki smo kakor bratje enega očeta, nismo mogli priti do tega, da bi si bili ustvarili enoten spisovni jezik. In takó pišemo vsak svoj poseben jezik, ki sta si pa takó sorodna in podobna, da vsak izobražen Slovenec ali Hrvat brez truda dobro umeje oba jezika.

Vsled take razcepljenosti, ko vsako slovansko pleme skrbi za napredek in razvitek ter veljavo svojega narečja, ni se mogel zadostno razvijati duh enotnosti, duh edinstva med vsemi Slovani. Zató pa ne moremo biti zadosti hvaležni onim možem, ki so v težkih časih začeli buditi med vsemi Slovani duh uzajemnosti, složnosti in prave bratske ljubezni, v čemur edino imamo iskati kal prave sreče na zemlji za vse Slovanstvo skupaj in za vsako pleme posebej.

Nesrečni narod slovaški, ki dandanes stoka v neznosnih sponah madjarske pohlepčnosti in brezsrčnosti, rodil nam je pred

sto leti moža, katerega po pravici imenujemo očeta velike ideje (misli) o slovanski uzajemnosti. Z lepó donečimi besedami, z globokimi in uzvišenimi mislimi je ogreval slovanska srca za idejo skupnosti, kulturne uzajemnosti in edinosti vseh slovanskih rodov. Reči moramo, da njegove besede so padle v rodovitno zemljo in obrodile tisočeren sad; njegove ognjévitve in plemenite misli našle so globok odmev v srcih vseh zavernih slovanskih sinov, ki znajo dobro uvaževati njih pomen za veljavo, slavo in moč slovanskega imena.

Kollár je bil rojen komaj pred 100 leti, a že čandanes žanjemo bogat sad iz njegove setve po vsem ogromnem slovanskem svetu. Toda to je še le začetek, a kar še pride, to je v — naših in Božjih rokah.

Zató je bilo pač umestno, da se je slovesno praznovala stoletnica Kollarjevega rojstva. Bog daj dobro njegovej veliki slovanski duši na onem svetu, njegovemu imenu pa naj se ohrani na zemlji hvaležen in slaven spomin, dokler človeštvo ne izgine z zemeljskega površja! Slavimo slavno slavo Slovanov slavnihi!

Goriške novice

„Primorec“ ima danes dve strani priloge, v kateri smo objavili celoten spis našega učenega zgodovinarja o potovanju papeža Pija VI. skozi Gorico na Dunaj. — Upamo, da nam bo kmalu mogoče, razširiti obseg našemu „Primorecu“, ne da bi povišali ceno. V ta namen se obračamo do svojih naročnikov le v njihovo korist, naj skušajo pridobiti novih naročnikov med znanci in prijatelji. Kdor se naroči ta mesec, plača 40 kr. do konca leta. Tiste gospode, ki so naročili list za več naročnikov skupaj, a niso še pobrali naročnine, prosimo, da bi to čim prej storili. — Priporočamo zlasti to, da bi se naročniki v posamičnih krajih sporazumeli med seboj (vsaj po več njih) ter prejeli list pod enim samim naslovom. To olajša delo in prihrani mnogo poštnih stroškov. Vrh tega dajemo za vsakih 5 iztisov, ki se skupno naroče, po eden iztis brezplačno.

Osebné vesti. — Naš rojak (Kobaridec) g. Ignacij Gruntar, doslej c. kr. notar v Logatcu, imenovan je notarjem v Ribnici.

Gosp. Ivan Slejko, z Raven pri Črničah, povišan je bil na dunajskem vseučilišču doktorjem prava. To veselo poročilo bodi tudi drugim akademikom v vspodbujajočo vztrajnost pri učenju.

Č. g. Blazij Bevk, doslej kapelan v Podmeltu, prišel je za župnijskega upravitelja k Sv. Luciji.

Č. g. Franc Kosec, kapelan v Cerknem, prišel je za vikarija v Novake.

Gosp. Anton Dietz, c. kr. poštni asistent, prej v Gorici, zdaj v Ljubljani, poročil se je z g. Pavlo Benedik iz Sturije. Rodoljubni dvojici: Mnogaja ljeta!

Baron Winkler častni občan. — S Trnovega pri Gorici nam poročajo, da tamošnje občinsko starišinstvo je v seji 4. t. m. z oduševljeno soglasnostjo imenovalo svojega domačina, visokorodnega gospoda Andreja barona Winklerja — častnim občanom.

Županija trnovska je zares lahko ponosna, da se je v njej rodil mož, ki je prvi, dasi zvest sin svojega naroda, dosegel visoko mesto na lestevici političke uprave v Avstriji. S tem činom počastila je rečena občina najbolj sebe, ker pokazala je, kako vredno zna ceniti zasluge odličnega svojega domačina.

Apostolski blagoslov. — Prevzvišeni knez nadškof goriški pooblaščen je od sv. Očeta, da podeli povsod, koder bo imel letos kanoniško nadzorovanje, apostolski blagoslov.

„Rinnovamento“ ima prav hude dni; zaplemba za zaplembo, tožba za tožbo. Malo drugače godi se Soči. — Tudi zadnji dve štev. „R.“ bile sta zaplenjene. — Z veseljem moramo priznati, da „R.“ se čedalje bolj širi med Slovenci, Hrvati, drugimi Slovani in tudi — Italijani. Upanje je, da mu kmalu naročniki sami utrdé gmotno stališče.

Novo poslopje za c. kr. pošto in brzojavni urad namerava ministerstvo graditi v Gorici. Vršé se že poizvedovanja, kje naj bi poslopje stalo. Prav!

Obesila se je v Gorici na Placuti, v hiši št. 9., neka Frančiška Kolar iz Lipelj pri Rakeku na Kranjskem. Stara je bila 47 let. Urok nesrečnemu koraku ni znan.

Furlanska železnica. — V ponedeljek bila je na Dunaju pri presv. cesarju deputacija mestnega zastopa goriškega, ki je prosila, da bi se furlanska železnica pri Ronkah in ne pri Trziču združila z južno. (Glej predlog in utemeljevanje dr. A. Gregorčiča v današnji „Soči.“) Presv. cesar je deputacijo prav prijazno sprejel, popraševal je po gmotnih odnosajih mesta in dežele in izjavljal svojo naklonjenost našim koristim. V razgovor ste prišle tudi vipavska in predelska železnica. O prošni zvezi furlanske železnice z južno pa ni dal nikakega upanja, cer — kakor javljajo razni poučeni viri — zveza pri Trziču je povsem dognana reč. Potovanje na Dunaj bilo je torej brez uspeha.

V Vrtojbi je umrl znan rodoljubni posestnik g. Franc Maraž v 66. letu svoje starosti. Pogreb bil je učeraj. N. v. m. p.!

V Ajdovščini je razpisana služba c. kr. poštarja z letno plačo 500 gld., za pisarniške potrebščine 120 gld., 500 gld. za brzojavno službo in 150 gld. za pomočnika. Čas za prošnje je 4 tedne.

V Sv. Križu vipavskem hiralo je že mnoga leta „Bralno društvo“; letos, hvala Bogu, je zopet oživel in se začelo razvijati, da se je nadejati veliko boljšega uspeha za prihodnost, nego je bil v preteklosti. Dne 18. t. m. nastopi prvič javno z veselico, ter pokaže tako tudi na zunanje svoj razvoj in svoje moči.

Vabilo in vspeh za prihodnjo številko.

Z bratskim pozdravom

Odbor.

Občinske volitve v Ločniku. — Ker je večsl. c. kr. namestništvo uničilo prvo volitev v III. razredu za občinsko starišinstvo v Ločniku, vršila se je v ponedeljek, torek, sredo in učeraj nova volitev. Prve tri dni volili so volilci po vrsti, kakor so v imeniku (a razdeljeni so bili v tri skupine na tri dni), učeraj pa so volili tisti, ki prve tri dni iz kakršnega koli uzroka niso prišli na volišče. — Volilna komisija bila je v rokah konservativne stranke; vladni zastopnik je bil c. kr. okr. komisar Gottlieb Prinzig iz Gorice. Županstvo je pred volitvami odstavilo prejšnjega občinskega obhodnika, ki je kot strasten pristaš „Legovcev“ pri prvi volitvi užročil marsikako zmešnjavo in nezakonitost.

Volilni boj bil je prav hud. Obe stranki napele sta vse moči. „Legovci“ bili so bolj previdni od prej, vendar niso opustili nikakega sredstva, katero si je mogoče misliti, da bi volilce pridobili na svojo stran. „Corriere“ od torka je začel tožiti in jadi-

kovati, kar je bilo za vse nas, ki ta dan nismo smeli v Ločnik, jako tolažilno. Tudi tržaški časopisi bavili so se s temi volitvami prav obširno. — Učeraj so volitve končale; uspeh je naslednji:

Vseh volilcev v tem razredu je 674. Prve tri dni je bilo klicanih po 200 volilcev, četrty dan (učeraj) pa ostalih 74; vrhu tega so mogli glasovati učeraj vsi tisti volilci, ki prve tri dni iz katerikoli uzrokov niso prišli na volišče.

V sredo so imeli „legovci“ večino, toda ne veliko; oni so imeli 204 do 198 glasov, dočim jih je imela konservativna lista 167 do 160. Učerajšnji „Corriere“ je zategadel bil nekako že gotov zmage in njegovi kolovodje so najeli že vozove, da se popelje slavit slavno zmago k siori Margheriti „nel dolanji kons“ vasi.

Legovci napeli so čez noč vse svoje moči. Posrečilo se jim je, da so mnogim volilcem konservativne stranke odvzeli valilne liste ter pregovorili jih, da so ostali doma. Na take in enake načine pridobili so večino kakih 20 glasov. Gradiva za utok je zopet veliko.

Lahonski terorizem začel je že s hudo delstvi prihajati na dan, da bi dosegel svoj grdi namen v pogubo našega naroda ob jezikovni meji ter v škodo države same.

V gorenjem sestavku govorimo o volitvah v Ločniku, pri katerih je tudi visokorodni gospod Žiga grof Attems sodeloval s svojo uplivno besedo v korist konservativne slovenske stranke. Da bi „Legovci“ ostrašili plemenitega gospoda grofa, pisali so mu pred volitvami par grozilnih pisem, da mu porežejo ločniške vinograde, ako se bo mešal v občinske volitve. — Toda gospod grof se ni dal ostrašiti s takimi podlostimi in peklenjskimi zlobami ter se je udeležil volilnega gibanja. In glej: v ponedeljek po noči so doslej neznani lopovi res porezali trte v vinogradu nasproti znane gostilne „Al Baluardo del Friuli“ (K furlanskemu braniku).

Takó daleč smo prišli! Ako irredentovci mislijo, da na take načine ohranijo moč v deželi, motijo se jako! Pride dan plačila!

V Sežani je razpisano mesto c. kr. okrajnega sodnika. Prošnje se pošiljajo do 16. t. m. predsedništvu okrajnega sodišča v Trstu. — V Sežani se po večini uraduje v slovenskem jeziku; zató mora novi sodnik biti v besedi in pismu popolnoma vešč slovenskemu jeziku.

Od Sv. Lucije nam poročajo, da 29. maja je došel tje kaj župnijski upravitelj č. g. Blazij Bevk, ki je bil radostno pozdravljen z gromenjem topičev.

† **Josip Ivančič**, deželni poslanec slovenskih trgov in obrtnijskih krajev, je, kakor je uže zadnjič poročala „Soča“, po kratki, mučni boleznii umrl v Tolmini dne 1. t. m. — Veličastni pogreb — v saboto predpoldne — je javno osvedočil veliko splošno spoštovanje, katero je užival rajnik mej gospodo in priprostim ljudstvom.

Ob 8½ uri so vzdignili krsto iz mrliške sobe; pred hišo so vrli čitaniški in drugi pevci zapeli milo žalostinko, potem se je dolg sprevod v najlepšem redu pomikal proti cerkvi.

Šolska mladina z učiteljstvom, (ker je bil rajnik ud okr. šolskega svetovalstva), čitalnični zastop se svojo zastavo, nositelji krasnih vencov, ki so jih poklonili: pokojnikova obitelj, sl. deželni odbor, klub slovenskih poslancev, notarska zbornica, tolminski sodnijski uradniki, domača društva; učiteljsko, strelsko, čitalniško in bralno-rokodelsko, tovariš dr. pl. Premerstein in dr.

— potem je sledila čast. duhovščina in za krsto sorodniki, prijatelji, dolga vrsta uradnikov, občinskih in drugih zastopnikov, gospa in družega občinstva. Tudi iz Gorice in s kanalskega so prišli nekateri gospodje, skazat rajniku zadnjo čast.

Po končanih cerkvenih obredih v farni cerkvi nadaljeval je sprevod tužno pot do grobja pri sv. Urhu, kder je pevski zbor v slovo ubral še „tiho jamico“, — in na to se je množica otožno razšla.

Iz Čepovana, 5. junija. (Pogozdovanje). — Vsied postave z dne 9. decembra 1883. št. 13. dež. zak. in ukaznika za avstr. ilir. Primorje prišeta je tudi čepovanska občina „Kraškim“.

Pogozdovalna komisija že več let zaporedoma pridno pogozduje tukajšnje goličave. v letošnjem maju posadila je nad 110.000 smrek in borovcev na gornje-čepovanskih občinskih zemljiščih, in je tako nakrat 10 hektarjev krasa, spremenila v gozdno kulturo.

Le bali smo se, da bode vsled dolgotrajne suše vse ogromno delo brezuspešno. A zdaten dež, kateri je dalje časa blagodejno namakal hrib in dol, odvezal nam je ta strah, in trud in troški bodo obilno obrestovali.

Preprosti kmetje, imajoči pred očmi le hipni dobiček: „ono bore malo paše“, so kakor povsod drugod nasprotni pogozdovanju, ker ne znajo ceniti velike vrednosti in koristi gozdov, a potomci naši bodo gotovo boljše pameti in se bodo s hvaležnostjo spominjali na sedanji rod. Ne le, da postanejo pogozdjeni in zvedno zeleni drevjem okrašeni vrhovi lepši in prijetnejši, in da zdatno povzdignejo Čepovan kot letovišče, ampak dajali bodo tudi mnogo večji užitek in dobiček, nego li sedanje goličave!

Le škoda, da se ni sadilo pred 50 ali 70 leti, koliko na boljem bi bila danes občina v gmotnem in gospodarskem oziru!

Dandanes se morejo le planinske občine ponašati z blagostanjem, katere imajo zraven precejšnje in izvrstne živinoreje dovolj gozdovalja in lesovja! Čepovanci naj torej mirnim srcem pozabijo na oni hipni dobiček ali užitek občinskih zemljišč, in naj z nekako zadovoljnostjo gledajo v bodočnost, kajti 100 hektarjev goličav spremenjenih v gozd, je lepa glavica, katero položimo v hranilnico v korist svojim potomcem!

O b č i n a r.

Od meje beneške, 6. junija. „Očetje naši so grešili, mi pa nosimo pokoro za njih grehe“. Dolenjska župnija je imela pred 15 leti laško županstvo, pri sejah so naši očetje starašini govorili po laško; kdor ni znal, ta je pa kimal (in kimalcev ni bilo malo). Stari tajnik Budigoj je vse zapisnike, odloke, poyabila, račune in sploh uradna in zasobna pisma spisoval v lepem italijanskem jeziku, kakor se je godilo v dalmatinskem Spljetu za časa Bajamontija. Tisti mračni časi so prešli, hvala Bogu! Slovenska večina je že 5 krat zmagala pri volitvah starašinstva; solnce vzhaja, zdaj vidi, koliko so nam škodovali tisti mračni časi.

V tisti laški dōbi je bila kakor izgubljena iz blagajne občinske precejšnja svota denarja, ki je bila bojda nabrana, da se plača kongrua č. g. vikarju v Mirniku. — Lani se le se je posrečilo č. g. vikarju priti do zastalega plačila, ko je del pod sekvester pri davkarji v Korminu nabrane občinske dohodke ter dobil znesek 1370 gl. Zarad tega ni mogla lani občina drugih dolžnostij izvršiti, in zaradi teh so v letošnji občinski prevdarek postavljene visoke občinske naklade. Takó bodo skladali za kongruo v Mirniku tudi tisti občinarji, ki spadajo pod duhovnije Kožbana, Dolenje,

Rutarji, Šlovrenc in Gradno, kar je proti občinski postavi. Tako bomo vsi občinarji pokorili se za grehe laškega starašinstva, namesto, da bi plačal, kdor je kriv.

Z dežele, 5. junija. C. kr. okrajna glavarstva kot merodajne oblastni je v obrtniškkih stvarih pritiskajo po deželi na raznovrstne obrtnike, zlasti rokodelce, da imajo od svoje obrti plačevati predpisane davke. Prav je, da tudi mali obrtniki plačujejo davke; a tise pa pritožujejo, da nimajo dela in tudi ne zaslužka, ker je dandanes v našej deželi, zlasti po slovenskem delu, vsakdo, tudi če se ni izučil dotičnega rokodelstva, mojster, ki pravim in dobrim obrtnikom delo izpod rok jemlje. Da bi se temu odpravilo, kliče na pomoč spet merodajne c. kr. oblastni je, da v vsakem sodnijskem ali političnem okraju, kakor okoliščine nanašajo, v zmislu §. 106. obrtnega zakona delajo na to, da bi se ustanovile obrtne zadruge. Prepričan sem, da se bode s tem pomagalo obrtnikom, da ne bode toliko „fušerjev“ in mojstrov — skaz mej njimi in posledica temu bode, da c. kr. finančne oblastni je ne bojo malim obrtnikom predpisanih in zastanih davkov odpisavali, ker jih bodo radovoljno plačevali, ker bodo imeli več dela in zaslužka.

Slovenski rokodelce.

Z Bolškega nam poročajo, da 1. t. m. je sneg pobelil vrhove tamkajšnjih gor, kar je nekaj nenavadnega za takó pozen čas. — Tudi v drugih gorah po Koroškem, Tirolskem itd. zapadel je sneg.

V „Primorskem Listu“ čitamo celo vrsto odličnih darov za slovenski zavod sv. Alojzija v Gorici. — Požrtvovalnost med Slovenci na Goriškem je res velikanska. Naj bi vsi rodoljubi ostali vstrajni v svojem požrtvovalnem rodoljubju.

Kdo pači imena slovenskih krajev? — Nedavno dobim list iz naše slovenske vasi Breginj. Slučajno pričenem opazovati odtisek poštnega pečata ter opazim: Bergonja — Breginj. Beseda Bergonja diši jako po italijanski, a vendar, kdor jo je ustvaril, ni bil Italijan, ampak sam si je podpisal spričevalo, s kojim dokazuje, da italijansčine ne zna, saj mu je ostal v njej slovenski „nj“, za kateri pišejo Italijani „gn“. Če bi bil dotični Slovenec vsaj znal italijansko, zapisal bi bil Bergogna, kar pa še nima pomena. Spremeniti bi bil moral v Vergogna (sramota), koja naj ostane njemu, nam pa slovenski Breginj, ker je v resnici na Bregu.

B.

Ostala Slovenija

Volitve v Trstu. — Zadnja „Soča“ priobčila je obširnejši članek o volitvah za mestni in deželni zbor tržaški v 4. razredu. Iz tega članka je razvidno, kako sijajno so zmagali irredentovci proti takó zvanim „konservativcem“ ali proti vladni stranki.

Volitev v 3. razredu vršila se je v petek in soboto, ker v tem razredu je okoli 2400 volilcev. V tem razredu voli tudi nad 900 državnih uradnikov; zato je doslej vlada zmagala v tem razredu uselej, ako je le hotela. — Toda letos je bil boj prav hud in ni veliko manjkalo, da so irredentovci zmagali tudi v tem razredu.

Konservativci, ki je dobil najmanj glasov, imel jih je 1032; progresovec, ki jih je dobil največ, pa 1002; razlika je torej komaj ubornih 30 glasov. Vsled tega konservativci ne morejo biti ponosni na svojo zmago. Opomniti treba, da je prišlo na vo-

lišče 2107 volilcev. Ogromna večina svobodnih meščanov je v irredentovskem taborju!

V ponedeljek volil je 2 razred. Zmagali so zopet irredentovci z dv tretjinsko večino glasov.

Danes voli 1. razred. Zmaga progresistov ali irredentovcev je bajé gotova, dasi večina ne bo velika.

V tržaški okolici so irredentovci postavili v vseh okrajih svoje kandidate. Par njih ima vse upanje na zmago.

Letošnje volitve v Trstu so hud poraz sedanjega vladnega sistema na Primorskem. Ali bo ta šola kaj koristila, pokaže prihodnost.

V Sv. Križu za Nabrežino so ustanovili pevsko društvo „Skala“. Na praznik sv. R. T. prišlo je mnogo slovenske gospode v Sv. Križ k slavnostni ustanovitvi tega važnega društva, kar je naredilo na Križane prav ugoden utis. — Naj bi novo društvo stalo trdno kot skala ter varovalo slovenski Sv. Križ pred lahonskimi pohlepnimi navali.

V Sv. Križu je prišel priporočat se za poslanca zagrižen lahon dr. Angeli. Predrzen možicelj je odnesel zdrave pete domov v Trst. Boga naj zahvali! — „Mattino“ je pripovedoval, da Angelijev glavni agitator je kriški župnik. Ali je to res, ne vemo; „Mattino“ doslej ni še prinesel popravka. Ako je takó, žalostno dovolj! Ali ne zadošča še kapelan don Pacor, ki gre irredentovcem na roko?

Kranjsko. — (Cerkniško jezero) posušilo se je letos že koncem maja, kar se je druga leta dogajalo najmanj za 14 dni pozneje.

— (Nova posojilnica) v Kranju začne poslovati 15. t. m. Dolgo časa je čakala!

— („Ljubljanka“) t. j. „Laibacher Zeitung“, ki je nemški uradni list v slovenski deželi, dobi za urednika trdega Nemca Henrika Noeta, ki je nam Goričanom znana oseba. Srečna dežela kranjska!

— (Svinjoreje) v veliki meri se je lotil posestnik E. Predovič v Mosteh pri Ljubljani. Redil bo do 1000 svinj.

— („Matica Slovenska“) je imela učeraj svoj redni letni občni zbor.

— („Glasbena Matica“) priredila je sinoči v redutni dvorani velik koncert, pri katerem je sodeloval tudi operni pevec g. Jos. Trtnik.

— (Slovenska sokolska zveza) priredi 9. in 10. julija veliko slavnost v Ljubljani. Kaj več o tem povemo prihodnjič.

— (Narodna čitalnica v Kranju) bo slavila 13. avgusta 30-letnico svojega obstanka. Slavnosti se udeleži tudi „Ljubljanski Sokol“ in več drugih narodnih društev.

— (V Novem mestu) so imeli dobro mestno godbo, ki se je pa razdružila. Zdaj se snuje novo društvo z imenom „Novomeška godba“.

— (Na Sv. Višarje) pojde 26. t. m. iz Ljubljane poseben romarski vlak.

— (Dolenjska železnica), proga Ljubljana-Kočevje, otvori se najbrže že na cesarjev rojstni dan 18. avgusta t. l.

— („Ljubljanski Sokol“) je dobil prepoved, da ne sme prirediti izleta čez deželne meje ven na Koroško, kakor je nameraval. Celjski turnarji pa so priredili na Sv. R. Telo izlet na Kranjsko, ne da jih je kdo oviral.

Štajersko. — (Poseben vlak) priredi štajerski Slovenci v Ljubljano o priliki prvega občnega sestanka slovenskih Sokolov, ki bo 9. in 10. julija t. l. Vlak

prireja gosp. Drag. Hribar, urednik „Domovine“ in tiskar v Celju.

— (Národna trgovina in obrtnija) v Celju čedalje lepše uspeva. V največjem času je odprl novo trgovino znani žalski rodoljub g. Ant. Kolenc. Želimo mu obilo sreče v novem podjetju.

— (Mestni zastop celjski) je odklonil prošnjo za dvojezične napise po mestu. Celjski Slovenci se pritožijo na višje mesto proti taki neopravičeni odklonitvi.

— (V sevniškem okraju) imajo za okrajnega šolskega nadzornika nekega renegata Armbrustshütza. Okrajni šolski svet je pa te dni podal na merodajnem mestu spomenico, da želi značajnega in močnega šolskega nadzornika. Kakošen je torej ta g. A.?

— (Iz Brežic) se nekdo pritožuje v Domovini, da tamkaj skoro ni videti slovenskega napisa. Rojaki, to ni častno za prijazne Brežice! Zganite se, pa odločno zahtevajte, kar terjajo od nas narodna dolžnost!

— (Tudi na Štajerskem) vlada med otroci nevarna davica; v breškem okraju je več šol zaprtih zaradi nje.

— (Pri Veliki nedelji) osnovali so učeraj novo bralno društvo „Mir“.

— (V Zagorju) se je nekemu dekletu mast v ponvi užgala. Nespametno dekletu je nilo vode v ponev, da bi pogasilo, a mast je udarila kvišku, da se je užgala streha. Hiša je pogorela do tal.

Razgled po svetu.

Avstrijske dežele. — (Delegacija.) V ogerske delegacije odseku za vnanje reči oglašil se je tudi znani madjaron Czernkovich, jedna največjih političnih kukavic, kar jih nosi naš grešni svet. Kot Hrvat — ta človek je tako drzen, da se predstavi delegaciji kot Hrvat! — izrekel se je zoper hrvatsko državno pravo, češ, da je to samo prazna fraza, katera ima jedini namen, narod zapeljati in nahujskati. Rekel je, da ne pozna drugega državnega prava, kakor hrvatsko-ogersko nagodbo, da neče nič slišati o neodvisnosti trojedne kraljevine, ampak zmatra Hrvatsko in Slavonijo za neodcepni deželni ogerske krone. Višek nesramnosti pa je dosegel Czernkovich s sumničanjem svojih političnih nasprotnikov, zlasti škofa Štrossmayra, dasi Czernkovich ni vreden, da bi Štrossmayru prah s čevljev obrisal. — Izmed drugih govornikov naj omenimo samo ministra grofa Kalnokyja, ki je v svojem ekspozéju rekel, da je razmerje mej našo državo ter Nemčijo in Italijo ostalo nespremenjeno, a tudi razmere napram drugim državam so prijateljske tako, da se upanje na mir bolj in bolj utrjuje. Da se v prestolnem govoru niso omenile balkanske države, je dokaz, da je tudi tam položaj ugoden. Zadnje dogodbe v Srbiji vršile so se tako mirno, da o kaki revoluciji ne more biti govora: Sploh se ni zadnje mesece nič zgodilo, kar bi moglo slabo uplivati na položaj. Car Aleksander III. in njegova vlada sta naši monarhiji naklonjena in se je razmerje mej obema državama zboljšalo. Prijateljstvo mej Rusijo in Avstrijo bo jeden najvažnejših razlogov, vsled katerega preneha sedanja napetost in nastanejo normalne razmere, katere so smoter naši mirovni politiki. To je ogródje Kalnokyjevega govora.

— (Česke novice.) Posvetovanja ministerskega sveta glede na češki položaj so končana. Grof Taaffe se je odpeljal na svoje posestvo v Nalžov. Sodi se, da je ministerstvo opustilo misel na kake korake naperjene zoper mladočeško gibanje, in da

hoče pačakati, kakó se razmere razvijejo čez poletje. Nemci so jako nezadovoljni in njihova glasila priznavajo, da so Mladočehi priborili uspeh, kateri bo izdatno uplival na čutila njihovih volicev. — Danes teden so se sešli mladočeški poslanci, da se posvetujejo o korakih, katere bi bilo storiti, glede na postopanje Nemcev napram mladočeškemu delegatom. Poslanca dr. Herold in dr. Pacak sta poročala o teh dogodbah. Zborovalci so sklenili, da ni izdati nikakega oklica na narod, da pa naj mladočeški poslanci v delegaciji pojasnijo narodno stališče. — V Podčrgradu bil je učerej teden volilni shod, na katerem sta govorila mladočeška poslanca dr. Podlipny in Horak. Shod je vzprejel resolucijo, v kateri se tirja, naj se voli posebna deputacija, ki pojde k cesarju prosit, naj prepove nadaljnje izvrševanje punkcij ali pa naj se z mnogobrojnimi peticijami, prosi cesar, da bi ugodil željam češkega naroda. — Pri državno-zborski volitvi v Pragi, voljen je bil, namestu umrlega dra. Trojana, vodja liberških Čehov, dr. Žamanek. Staročehi in Nemci niso glasovali.

— (Nezadovoljni Nemci.) Srd in jeza navdajata Nemce na Češkem. Ko so Mladočehi v dež. zboru preprečili posvetovanje in sklepanje o punkcijski predlogi, gledé okrož. sodišča v Trutnovu, veselili so se Nemci na skrivnem tega izgrede, nadejé se, da vlada administrativnim potem zaukaže ustanovitev tega sodišča. Nemci stóje namreč, kakor je znano iz državnega zbora, na stališču, da ima vlada pravico ustanoviti sodišča, ne da bi bil dotični dež. zbor v to privolil. Levičarsko upanje pa se je izjalo. Češkonemški listi javljajo, da pravosodni minister nikakor ne mara zaukazati ustanovitve okrožnega sodišča v Trutnovu, dokler ni dež. izrekel svojega mnenja in — kar je naravno — Nemci tega niso veseli ter groze, da ne pridejo v dež. zbor češki, dokler vlada ne ustreže njihovi tirjatvi.

— (Dunajski liberalci.) Lažiliberalci dunajski so silno potrli, ker je bil izvoljen dr. Lueger v mestni svet. K tej zmagi so pripomogli nekateri nezadovoljni člani sedanje večine v obč. svetu. Najbolj jezi lažiliberalce to, da je dr. Lueger izpodrinil jedinega žida, kateri je sedel v mestnem svetu. — Pred par leti že izdali so liberalci parolo o pridobitvi Dunaja, a kakor se vidi, gineva njihov upliv vedno bolj in sedaj so se oglašili že odpadniki. Liberalni listi zahtevajo, naj se dotični obč. svetniki, ki so glasovali za dra. Luegra, imenujejo imenom, z druge strani pa se javlja, da nameravajo ti nezadovoljneži izstopiti iz liberalnega kluba, vsled česar bi bila poražena liberalna večina v obč. svetu.

— (Upravna vrednote.) Z Dunaja se poroča, da se bodo v kratkem začela posvetovanja dra. Steinbacha z Weckerleom (prvi je avstrijski, drugi ogerski finančni minister) radi nadaljevanja uravnave vrednote. Prvi zakon, kateri se sklène, določi, da je vzeti iz prometa državne note po jeden goldinar. Te državne note se nam domestijo s srebrnimi kronami in s srebrnimi goldinarji, katerih ima država oziroma avstro-ogerska banka jako mnogo v blagajni.

Hrvaško. — Kar se zlasti zadnji čas godi na Hrvatskem, je skoro neverojetno, le žal, da je resnično. „Hrvatska“ priobčila je te dni neko okrožnico, katero je izdalo karlovško okrajno oblastvo pred komersom v proslavo Starčevićeve sedemdesetletnice. V tej okrožnici se pravi, da hočejo „neki Zagrebčani“ v Karlovcu rovariti proti ogerski državi in zato ukazuje okrajno oblastvo županstvu, naj odvrača prebivalstvo od sodelovanja pri taki protidržavni demonstraciji, ker prireditelji ne

morejo narodu nič koristiti, a če bi se uveljavila njihova načela, moralo bi prebivalstvo trikrat toliko davkov plačevati, kakor sedaj. Vrh tega je okrajno oblastvo naročilo nekaterim županom, da morajo priti na komers in ondu zapisati tiste občane. Dotične zapisnike je predložiti okrajnemu oblastvu. — Ali ni to krasna slika svobode, katera vlada v Hrvatski?!

Zunanje države. — (Srbske volitve) so končane. Radikalci so dobili velikansko večino, a to brez vsakršnega pritiska od vladne strani. Neprednjaki bodo imeli 10 sedežev v skupščini; liberalce pa bo zastopal en sam mož.

— (Na Francoskem) žuga zopet ministerska kriza; sedanje ministerstvo se bo moralo umakniti nekoliko bolj konservativnemu.

— (Na Nemškem) imajo zdaj hude volilne boje za državni zbor. Pri teh volitvah zbirajo se volilci v glavnem pod dvema zastavama; ena je vladna, ki hoče spraviti v zbor tako večino, katera sprejme novo vojaško predlogo, kakor da cele Evrope ne želi zadosti neznosni jarem oboroženega miru; druga zastava je pa protivladna, oziroma naperjena proti tej vojaški predlogi. Dal Bog, da bi zmagala zadnja!

— (Bolgarski knez) dobil je vsled spremenjene ustave naslov: Carsko Visočestvo. Dejanski je še knez, a doslej je nosil naslov: Kraljevsko Veličanstvo, ki mu pa ni zadoščalo, kakor je videti. — Sicer ima ta naslov nekaj pomena; on kaže nazaj v srednji vek, ko je Bolgarska bila sloveče carstvo, katero so razdejalí Turki.

— (V Nikaragui), ljudovladi v srednji Ameriki, imeli so revolucijo. Ustaši so pobili republičansko vojsko takó hudo, da se je predsednik dr. Sacara udal z vso ostalo vojsko in odpovedal se predsedstvu.

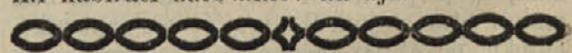
Izdajatelj in odgovorni urednik Andrej Gabršček
Tiska A. M. Obizzi v Gorici.

Tri porotniške obravnave proti

„Soči“, „Rinnovamentu“ in Podgorcem
izšle so v posebni knjižici, ki se proda po

35 kr.

Naročila prejema uredništvo „Soče“. Čisti dobiček se porabi za pokritje stroškov tiskovne pravde proti „Soči“; ako bi pa to ne bilo potrebno, izročí se „Sloginim“ učnim zavodom. — Ker bo ta knjižica na vse strani prav zanimiva slika naših odnošajev, vabimo vse svoje prijatelje, da bi blagovolili nabirati naročnikov na njo.

IVAN PEČENKO

veletržec z vinom (na debelo)
v Vrtni ulici št. 8

(poleg ljudskega vrta na desno)
prodaja nad 56 litrov po najnižjih cenah
pristna bela in črna vina, in sicer: vipavska, furlanska, istrijska in dalmatinska. — Zagotavlja dobro, pristno blagó, točno postrežbo in nizke cene.

KOSE IN OSLE.

Podpisanec prodajam po zmernih cenah izborne bistriške kose s (Koroškega) in osle iz Bergame v Italiji.

JOŽEF MUNIH
Sv. Lucija na Tolminskem.

Papež Pij VI. l. 1782. v Gorici.

Redkokrat se pripeti, da papeži potujejo zunaj Italije. Blizu naših krajev stala le dva papeža, namreč Aleksander III. l. 1175. v Benetkah in Gregor XII. l. 1409. v Čedadu, kamor je prišel na cerkveni zbor, katerega je bil sklican proti pizanskemu koncilu. Tem zanimivejši bode torej poročilo o potovanju papeža Pija VI. skozi Gorico na Dunaj.

Ko je bil Jožef II. razglasil znane preuredbe, ki so globoko segale v cerkveno ustavo, in si je lastil tudi pravico, da sme imenovati škofo in župnike na Lombarskem, odločil se je papež Pij VI. potovati na Dunaj, da bi cesarja pregovoril, naj prekliče svoje reforme. To svojo namero sporočil je papež cesarju v posebnem pismu z dne 15. decembra 1781, v katerem mu naznanja, da želi "osebno in prijazno z njim pogajati se, kakor oče s svojim sinom". Dunajsko vlado je zelo iznenadil ta sklep sv. Očeta, vendar je cesar naznanil papeževemu nunciju, "da mu bode posebna čast, papeža sprejeti", in 12. januarja 1782. so poslali cesarjev odgovor z Dunaja v Rim. Poldrug mesec potem, t. j. 27. februarja, odpotoval je papež z malim spremstvom iz Rima proti Dunaju.

O tem potovanju hranijo v vatikanskem arhivu dnevne zapisnike, katere je sestavil prvi papežev obredni mojster in spremljevalec Jožef Dini pod naslovom: "Diario storico del viaggio fatto dal sommo pontefice Pio Sesto nell'anno 1782 nel portarsi a Vienna." Te zapiske je papež sam narekoval in zato so v njih zabeleženi le bolj vtiski, katere je papež dobil na raznih krajih, ne pa veran popis njegovega potovanja. Mnogo več podrobnosti o tem potovanju izvemo iz poročil, katera je pošiljal cesarju njegov odposlanec grof Filip Cobenzl, državni vicekancelar na Dunaju.

Ta odličen član goriškega plemstva slovenske krvi in izvrsten diplomat je dobil od cesarja povelje, naj se poda na državno mejo blizu Gradišča in naj pozdravi tam papeža v cesarjevem imenu. Jožef II. je še posebej naročil Cobenzlu, naj skuša poizvedeti od papeževnega spremstva, s kakim namenom da on prav za prav na Dunaj potuje, in naj dobro pazi, ali se ne pogovarja skrivaj z duhovniki in ali ne napravljajo z njimi kaka sporazumjenja. Dne 5. marca odpotoval je Cobenzl z Dunaja in prispel 10. istega meseca v Gorico z jednim delom cesarjeve osebne kuhinje. Po poti je uredil vse potrebno za prenočevanje in postrežbo papeževu. Ker je bil takrat postni čas, naročil je Cobenzl tudi sveže ribe iz Trsta. Toli posvetnim, koli cerkvenim oblastvom je povsodi zabičeval, da papež potuje "na tihem, incognito", da ga torej ni treba sprejemati kakor cerkvenega poglavarja, da mu ni treba zvoniti, s procesijami spremljati, sploh prav nič slovesno vzprejemati ga. "Tudi da se ne sme nadlegovati s spomenicami in ustmenimi prošnjami, češ, da je to želja sv. Očeta in cesarja. Kdor pa bi vendar le želel videti papeža in govoriti z njim, ta naj to stori z njegovim (Cobenzlovim) posredovanjem. Vse to je uredil Cobenzl na svojem potovanju z Dunaja v Gorico in preskrbel, da je dobil v vsakem kraju, kjer je imel papež muditi se ali prenočevati, sobo za se blizu papeževnega stanovanja. Vse te naredbe so bile zelo po volji cesarju, ki ni hotel, da bi prišel papež v dotiko s cerkvenimi ali posvetnimi oblastvi, da bi se z njimi kako sporazumel. Na vsakem prenočišču je bilo postavljenih 40 mož vojakov kot straža, kjer so konje menjavali pa 14.

Tako se je zgodilo, da niti goriški nadškof, grof Rudolf Jožef Edling, ni prišel papežu pred obličje. Cesar Jožef je bil na tega nadškofa zelo hud, ker ni hotel razglasiti tolerančnega edikta glede drugovernikov. Papežev dnevnik ga imenuje "un ecclesiastico molto zelante".* Ko je cesar izvedel, da je nameraval nadškof celó na Beneško papežu nasproti potovati, sklenil je, njegovo upornost kaznovati in mu naložil, naj v 24 urah razglasi omenjeni edikt in naj se potem nemudoma na Dunaj poda, ali pa naj prosi za odpust iz svoje službe. Cobenzl pripoveduje, da je zadel ta strogi ukaz škofa, kakor strela z jasnega neba, da je jokal in se posvetoval s starimi ženami, nuni in bivšimi jezuiti ter sklenil, nič ne storiti, kar se od njega zahteva, nego pred papeža pokleknil in od njega izvedeti svojo sodbo. Cobenzl pa si je na vso moč prizadeval, nadškofa od tega sklepa odvrti, da bi prihranil papežu razburljiv prizor, ki bi prihod na avstrijska tla. Nadškof se je dal prepričati in se podal nemudoma na Dunaj, kamor je prišel 20. marca, torej dva dni pred papeževim prihodom. Tam je podpisal predloženo prisego pokorščine in potem se je moral nemudoma vrniti v svojo škofijo, ne da bi bil papeža videl.

Grof Cobenzl je bil poslal hitrega sela papežu nasproti do Ferrare. Ko se je ta vrnil 12. marca v Gorico s poročilom, da pride sv. Oče dva dni pozneje v Gorico in da bode potem nemudoma dalje potoval od postaje do postaje, kakor to cesar sam določi, naredil je grof Cobenzl natančen načrt papeževnega potovanja. Dne 13. marca poslal je svojega poročnika Vekelya v prvo avstrijsko poštno postajo Nogared, da nemudoma sporoči papežev prihod v Gorico, in okrognega glavarja Bardija, naj preskrbi vse potrebno, kar bode sv. Oče želel. V Gradišče pa je poslal okrognega glavarja boiona Pavla Basellija, naj vzprejme papeža in ga spremljuje dalje do Gorice. Tudi papežev nuncij je bil prišel z Dunaja v Gorico k papežu sprejemu. Ko je prišel papež v četrte dne 14. marca v Gradišče, stala je ob cesti vsa posadka z zastavami v vrsto postavljena in mu je skazala vojaško čast.

Nekoliko pred dvema istega dne pride v Gorico papežev oskrbnik za potovanje, kapitan Melli, in proti trem sv. Očem sam. Veliko ljudstva je bilo privrelo od vseh strani ter se nabralo po cestah in ulicah. Povsod, kjer so bili ljudje zbrani, vozil se je papež počasi in delil sv. blagoslov. Vendar se je zdel papežu in njegovemu spremstvu ta vzprejem jako hladen, ker zvonovi niso zvonili in ni bilo nikakega slovesnega sprevoda. Razložek je bil tem večji, ker so po Italiji papeža zelo slovesno in hrupno sprejemali. Zato omenja papežev dnevnik: "Vhod v avstrijske dežele je bil sprejet z nekakim edurnim ponašanjem, ker ne samo, da ni bilo nikakega znamenja slovesnosti z zvonjenjem in drugim, nego tudi palača odmenjena za prenočišče je bila popolnoma prazna. Ne morem tajiti, da je ta posebnost vznemirila vse spremstvo sv. Očeta, ki tudi ni mogel zatajiti začudenja zaradi takosnih novotarij in vzdržati se, da bi se ne pokazal malo zadovoljnega in da bi se čez to ne pritožil".

Za papeževu prenočišče v Gorici je bila odločena Lanthierijeva palača (nekaj bivališče zadnjih goriških grofov) na starem trgu. K tej palači peljal se je papež naravnost skozi mesto. Ko je pred njo stopil iz kočije, vzprejela sta ga hišni gospodar grof Lanthieri in grof Thurn, ki je moral vse potrebno preskrbeti. Tema se je pridružil tudi papežev nuncij Garampi, ki je nosil

*) "Jako marljiv duhovnik."

svojo obredno obleko in vodil papeža v njegove sobe ter se potem precej časa pri njem mudil. Ko je Cobenzl mislil, da si je papež odpočil in v novem stanovanju udomačil se, dal mu je naznaniti svoj obisk iz sosednje hiše. Papež mu je poročil, naj pride v pol ure. Ob določeni uri vzprejel je papež grofa pri vratih svoje sobe. Nosil je dolgo belo suknjo in rudečežametasto mantiljo čez pleča ter rudeče čevlje, v katerih je bil zlat križec uvezen. Tako se je nosil papež na vsem svojem potovanju. Cobenzl se mu je globoko poklonil in povedal, da ga je cesar sem poslal, naj vzprejme papeža, naj mu vse potrebno preskrbi in da ga bo spremljal do Dunaja, kjer ga cesar radostno pričakuje, da ga bode osebno počastil. S temi besedami izročil mu je cesarjevo lastnoročno pismo in naznanil, da pošlje še tisti večer cesarju poročilo o papeževem dohodu. Ta mu je odgovoril, da tudi on priloži pismo do cesarja.

Potem sta hodila precej časa po sobi gori in doli ter se razgovarjala o dosedanjem potovanju in o nadaljevanju proti Dunaju. Papež je naznanil Cobenzlu, da sklepa vzprejme vse tiste priprave, ki je cesar ukazal za njegovo potovanje in da sprejme torej tudi ponudbo, stanovati v cesarskem dvoru. Na potu ne želi počivati, da pride čim prej na Dunaj. Opazil pa je grofa, da se mu čudno zdi, da vidi tako malo ljudi in da mu to navdaja misel, da hočejo vsakotremu zabraniti pristop k njemu. Grof Cobenzl pa mu je razložil, da to izvira le od cesarjeve previdnosti, ki hoče obvarovati sv. Očeta pred vsako nadležnostjo; če pa hoče pripustiti tiste osebe, ki bi se mu rade poklonile, dovoli se vsem, da se jim izpolni želje. Na to je odgovoril papež, da želi vsakokrat zgodaj prispeti do svojega prenočišča, da bode mogel povsod tiste ljudi vzprejeti, ki bi radi prišli do njega. To navado je imel na vsem potovanju od Rima naprej in je rad pustil vse ljudstvo pred se, ki ga je hotelo videti, tudi ženske, čeravno to v Rimu ni navada. Nuncij mu je naznanil, da je tudi v Gorici mnogo plemenitih ljudi, ki bi ga radi videli in zato hoče radostno vzprejeti viteze in dame. Grof je ugovarjal, da bi bilo to vendar le prenadležno za sv. Očeta in da hoče samo tiste pred-anj pustiti, katere on sam želi videti; a papež je odgovoril, da ne pozna nikogar osebno in zato da želi vse ljudi videti, posebno če je mogoče proti peti uri, ker pozneje ima svoje opravke. Grof zagotovi papeža, da je to samo od njega odvisno in da si bode goriško plemstvo v posebno čast štelo, ako bode smelo pokloniti se sv. Očetu. — Med drugim je omenil Cobenzl papežu, da se mu ne more pokloniti goriški nadškof, kakor je to sam želel, "ker je moral zaradi važnih opravil po najvišjem povelju nemudoma odpotovati". Papežu je bil vso to stvar že nuncij pojasnil in zato je odgovoril Cobenzlu, da bi bil sicer rad videl nadškofa, vendar je ta dobro storil, ko je nemudoma odpotoval, ker je treba najpoprej pokornemu biti svojemu deželnemu knezu.

Po teh razgovorih poslovil se je Cobenzl od papeža, zagotavlja ga, da bode vedno pripravljen streči mu in da je za jutrajšnji odhod iz Gorice že vse pripravljeno. Naznanil je potem zapovedajočemu generalu, predsedniku deželnega svetovništva, korarjem in damam, ki so zelo nepotrpežljivo pričakovali odgovora sv. Očeta glede njih želj, da vzprejme papež okoli pete ure vsakega, ki ga želi videti. Ob tej uri prišlo je v papeževu stanovanje skoro vse plemstvo goriško, moški in ženske. Grofa Cobenzla so izpraševali tisočkrat, kako naj se obnašajo, kaj naj pred njim store, kaj naj mu reko in kaj naj mu poljubijo. Grof jim je

prireja gosp. Drag. Hribar, urednik „Domovine“ in tiskar v Celju.

— (Národna trgovina in obrtnija) v Celju čedalje lepše uspeva. V novjšem času je odprl novo trgovino znani žalski rodoljub g. Ant. Kolenc. Želimo mu obilo sreče v novem podjetju.

— (Mestni zastop celjski) je odklonil prošnjo za dvojezične napise po mestu. Celjski Slovenci se pritožijo na višje mesto proti taki neopravičeni odklonitvi.

— (V sevniškem okraju) imajo za okrajnega šolskega nadzornika nekega renegata Armbrustshütza. Okrajni šolski svet je pa te dni podal na merodajnem mestu spomenico, da želi značajnega in močnega šolskega nadzornika. Kakošen je torej ta g. A.?

— (Iz Brežic) se nekdo pritožuje v Domovini, da tamkaj skoro ni videti slovenskega napisa. Rojaki, to ni častno za prijazne Brežice! Zganite se, pa odločno zahtevajte, kar terjajo od nas narodna dolžnost!

— (Tudi na Štajerskem) vlada med otroci nevarna davica; v breškem okraju je več šol zaprtih zaradi nje.

— (Pri Veliki nedelji) osnovali so učeraj novo bralno društvo „Mir“.

— (V Zagorju) se je nekemu dekletu mast v ponvi užgala. Nespametno dekle je ulilo vode v ponev, da bi pogasilo, a mast je udarila kvišku, da se je užgala streha. Hiša je pogorela do tal.

Razgled po svetu.

Avstrijske dežele. — (Delegacija.) V ogerske delegacije odseku za vnanje reči objavil se je tudi znani madjaron Czernkovich, jedna največjih političnih kukavice, kar jih nosi naš grešni svet. Kot Hrvat — ta človek je tako drzen, da se predstavi delegaciji kot Hrvat! — izrekel se je zoper hrvatsko državno pravo, češ, da je to samo prazna fraza, katera ima jedini namen, narod zapeljati in nabujskati. Rekel je, da ne pozna drugega državnega prava, kakor hrvatsko-ogersko nagodbo, da neče nič slišati o neodvisnosti trojedne kraljevine, ampak zmatra Hrvatsko in Slavonijo za neodcepni deželi ogerske krone. Višek nesramnosti pa je dosegel Czernkovich s sumničanjem svojih političnih nasprotnikov, zlasti škofa Štrossmayra, da si Czernkovich ni vreden, da bi Štrossmayr prah s čevljev obrišal. — Izmed drugih govornikov naj omenimo samo ministra grofa Kalnokya, ki je v svojem ekspozitju rekel, da je razmerje mej našo državo ter Nemčijo in Italijo ostalo nespremenjeno, a tudi razmere napram drugim državam so prijateljske tako, da se upanje na mir bolj in bolj utrjuje. Da se v prestolnem govoru niso omenile balkanske države, je dokaz, da je tudi tam položaj ugoden. Zadnje dogodbe v Srbiji vršile so se tako mirno, da o kaki revoluciji ne more biti govora: Sploh se ni zadnje mesece nič zgodilo, kar bi moglo slabo uplivati na položaj. Car Aleksander III. in njegova vlada sta naši monarhiji naklonjena in se je razmerje mej obema državama zboljšalo. Prijateljstvo mej Rusijo in Avstrijo bo jeden najvažnejših razlogov, vsled katerega preneha sedanja napetost in nastanejo normalne razmere, katere so smoter naši mirovni politiki. To je ogrodje Kalnokyjevega govora.

— (Česke novice.) Posvetovanja ministrskega sveta glede na češki položaj so končana. Grof Taaffe se je odpeljal na svoje posestvo v Nalžov. Sodi se, da je ministerstvo opustilo misel na kake korake naperjene zoper mladočeško gibanje, in da

hoče pačakati, kakó se razmere razvijejo čez poletje. Nemci so jako nezadovoljni in njihova glasila priznavajo, da so Mladočehi priborili uspeh, kateri bo izdatno uplival na čutila njihovih volicev. — Danes teden so se sešli mladočeški poslanci, da se posvetujejo o korakih, katere bi bilo storiti, gledé na postopanje Nemcev napram mladočeškemu delegatom. Poslanca dr. Herold in dr. Pacak sta poročala o teh dogodbah. Zborovalci so sklenili, da ni izdati nikakega oklica na narod, da pa naj mladočeški poslanci v delegaciji pojasnijo narodno stališče. — V Podčrgradu bil je učerej teden volilni shod, na katerem sta govorila mladočeška poslanca dr. Podlipny in Horak. Shod je vzprejel resolucijo, v kateri se tirja, naj se voli posebna deputacija, ki pojde k cesarju prositi, naj prepove nadaljnje izvrševanje punkcij ali pa naj se z mnogobrojnimi peticijami, prosi cesar, da bi ugodil željam češkega naroda. — Pri državno-zborski volitvi v Pragi voljen je bil, namestu umrlega dra. Trojana, vodja liberskih Čehov, dr. Zemanek. Staročehi in Nemci niso glasovali.

— (Nezadovoljni Nemci.) Srd in jeza navdajata Nemce na Češkem. Ko so Mladočehi v dež. zboru preprečili posvetovanje in sklepanje o punkcijski predlogi gledé okrož. sodišča v Trutnovu, veselili so se Nemci na skrivnem tega izgrede, nadejé se, da vlada administrativnim putem zaukaže ustanovitev tega sodišča. Nemci stoje namreč, kakor je znano iz državnega zbora, na stališču, da ima vlada pravico ustanoviti sodišča, ne da bi bil dotični dež. zbor v to privolil. Levičarsko upanje pa se je izjavilo. Češkonemški listi javljajo, da pravosodni minister nikakor ne mara zaukazati ustanovitve okrožnega sodišča v Trutnovu, dokler ni dež. izrekel svojega mnenja in — kar je naravno — Nemci tega niso veselili ter groze, da ne pridejo v dež. zbor češki, dokler vlada ne ustreže njihovim tirjavim.

— (Dunajski liberalci.) Lažiliberaleci dunajski so silno potrjeni, ker je bil izvoljen dr. Lueger v mestni svet. K tej zmagi so pripomogli nekateri nezadovoljni člani sedanje večine v obč. svetu. Najbolj jezi lažiliberalece to, da je dr. Lueger izpodrinil jedinega žida, kateri je sedel v mestnem svetu. — Pred par leti že izdali so liberalci parolo o pridobitvi Dunaja, a kakor se vidi, gineva njihov upliv vedno bolj in sedaj so se oglašili že odpadniki. Liberalni listi zahtevajo, naj se dotični obč. svetniki, ki so glasovali za dra. Luegra, imenujejo imenom, z druge strani pa se javlja, da nameravajo ti nezadovoljneži izstopiti iz liberalnega kluba, vsled česar bi bila poražena liberalna večina v obč. svetu.

— (Upravna vrednote.) Z Dunaja se poroča, da se bodo v kratkem začela posvetovanja dra. Steinbacha z Weckerleom (prvi je avstrijski, drugi ogerski finančni minister) radi nadaljevanja ravnanja urednote. Prvi zakon, kateri se sklène, določi, da je vzeti iz prometa državne note po jeden goldinar. Te državne note se nadomestijo s srebrnimi kronami in s srebrnimi goldinarki, katerih ima država oziroma avstro-ogerska banka jako mnogo v blagajni.

Hrvaško. — Kar se zlasti zadnji čas godi na Hrvatskem, je skoro neverjetno, le žal, da je resnično. „Hrvatska“ priobčila je te dni neko okrožnico, katero je izdalo karlovško okrajno oblastvo pred komersom v proslavo Starčevićeve sedemdesetletnice. V tej okrožnici se pravi, da hočejo „neki Zagrebčani“ v Karlovcu rovariti proti ogerski državi in zato ukazuje okrajno oblastvo županstvu, naj odvrača prebivalstvo od sodelovanja pri taki protidržavni demonstraciji, ker prireditelji ne

morejo narodu nič koristiti, a če bi se uveljavila njihova načela, moralo bi prebivalstvo trikrat toliko davkov plačevati, kakor sedaj. Vrh tega je okrajno oblastvo naročilo nekaterim županom, da morajo priti na komers in ondu zapisati tiste občane. Dotične zapisnike je predložiti okrajnemu oblastvu. — Ali ni to krasna slika svobode, katera vlada v Hrvatski?!

Zunanje države. — (Srbske volitve) so končane. Radikalci so dobili velikansko večino, a to brez vsakršnega pritiska od vladne strani. Neprednjaki bodo imeli 10 sedežev v skupščini; liberalce pa bo zastopal en sam mož.

— (Na Francoskem) žuga zopet ministrska kriza; sedanje ministerstvo se bo moralo umakniti nekoliko bolj konservativnemu.

— (Na Nemškem) imajo zdaj hude volilne boje za državni zbor. Pri teh volitvah zbirajo se volilci v glavnem pod dvema zastavama; ena je vladna, ki hoče spraviti v zbor tako večino, katera sprejme novo vojaško predlogo, kakor da cele Evrope ne želi zadosti neznošni jarem oboroženega miru; druga zastava je pa protivladna, oziroma naperjena proti tej vojaški predlogi. Dal Bog, da bi zmagala zadnja!

— (Bolgarski knez) dobil je vsled spremenjene ustave naslov: Carsko Visočestvo. Dejanski je še knez, a doslej je nosil naslov: Kraljevsko Veličanstvo, ki mu pa ni zadoščalo, kakor je videti. — Sicer ima ta naslov nekaj pomena; on kaže nazaj v srednji vek, ko je Bolgarska bila sloveče carstvo, katero so razdejalí Turki.

— (V Nikaragui), ljudovladi v srednji Ameriki, imeli so revolucijo. Ustaši so pobili republičansko vojsko takó hudo, da se je predsednik dr. Sacara udal z vso ostalo vojsko in odpovedal se predsedstvu.

Izdajatelj in odgovorni urednik Andrej Gabršček
Tiska A. M. Obizzi v Gorici.

Tri porotniške obravnave proti

„Soči“, „Rinnovamentu“ in Podgorcem
izšle so v posebni knjižici, ki se proda po

35 kr.

Naročila prejema uredništvo „Soče“. Čisti dobiček se porabi za pokritje stroškov tiskovne pravde proti „Soči“; ako bi pa to ne bilo potrebno, izroči se „Sloginim“ učnim zavodom. — Ker bo ta knjižica na vse strani prav zanimiva slika naših odnosajev, vabimo vse svoje prijatelje, da bi blagovolili nabirati naročnikov na njo.

IVAN PEČENKO

veletržec z vinom (na debelo)
v Vrtni ulici št. 8

(poleg ljudskega vrta na desno)
prodaja nad 56 litrov po najnižjih cenah
pristna bela in črna vina, in sicer: vipavska, furlanska, istrijska in dalmatinska. — Zagotavlja dobro, pristno blagó, točno postrežbo in nizke cene.

KOSE IN OSLE.

Podpisanec prodajam po zmernih cenah izborne bistriške kose s (Koroškega) in osle iz Bergame v Italiji.

JOŽEF MUNIH
Sv. Lucija na Tolminskem.

Papež Pij VI. l. 1782. v Gorici.

Redkokrat se pripeti, da papeži potujejo zunaj Italije. Blizu naših krajev stbivala le dva papeža, namreč Aleksander III. l. 1175. v Benetkah in Gregor XII. l. 1409. v Čedadu, kamor je prišel na cerkveni zbor, katerega je bil sklical proti pizanskemu koncilu. Tem zanimivejše bode torej poročilo o potovanju papeža Pija VI. skozi Gorico na Dunaj.

Ko je bil Jožef II. razglasil znane prenapredbe, ki so globoko segale v cerkveno ustavo, in si je lastil tudi pravico, da sme imenovati škofo in župnike na Lombarskem, odločil se je papež Pij VI. potovati na Dunaj, da bi cesarja pregovoril, naj prekliče svoje reforme. To svojo namero sporočil je papež cesarju v posebnem pismu z dne 15. decembra 1781, v katerem mu naznanja, da želi „osebno in prijazno ž njim pogajati se, kakor oče s svojim sinom“. Dunajsko vlado je zelo iznenadil ta sklep sv. Očeta, vendar je cesar naznanil papeževemu nunciju, „da mu bode posebna čast, papeža sprejeti“, in 12. junija 1782. so poslali cesarjev odgovor z Dunaja v Rim. Poldrug mesec potem, t. j. 27. februarja, odpotoval je papež z malim spremstvom iz Rima proti Dunaju.

O tem potovanju hranijo v vatikanskem arhivu dnevne zapisnike, katere je sestavil prvi papežev obredni mojster in spremljevalec Jožef Dini pod naslovom: „Diario storico del viaggio fatto dal sommo pontefice Pio Sesto nell'anno 1782 nel portarsi a Vienna.“ Te zapiske je papež sam narekoval in zato so v njih zabeleženi le bolj vtiski, katere je papež dobil na raznih krajih, ne pa veren popis njegovega potovanja. Mnogo več podrobnosti o tem potovanju izvem iz poročil, katera je pošiljal cesarju njegov odposlanec grof Filip Cobenzl, državni vicekancelar na Dunaju.

Ta odličen član goriškega plemstva slovenske krvi in izvrsten diplomat je dobil od cesarja povelje, naj se poda na državno mejo blizu Gradišča in naj pozdravi tam papeža v cesarjevem imenu. Jožef II. je še posebej naročil Cobenzlu, naj skuša poizvedeti od papeževnega spremstva, s kakim namenom da on prav za prav na Dunaj potuje, in naj dobro pazi, ali se ne pogovarja skrivaj z duhovniki in ali ne napravlja z njimi kaka sporazumjenja. Dne 5. marca odpotoval je Cobenzl z Dunaja in prispel 10. istega meseca v Gorico z jednim delom cesarjeve osebne kuhinje. Po poti je uredil vse potrebno za prenočevanje in postrežbo papeževu. Ker je bil takrat postni čas, naročil je Cobenzl tudi sveže ribe iz Trsta. Toli posvetnim, koli cerkvenim oblastvom je povsodi zabičeval, da papež potuje „na tihem, incognito“, da ga torej ni treba sprejemati kakor cerkvenega poglavarja, da mu ni treba zvoniti, s procesijami spremljati, sploh prav nič slovesno vzprejemati ga. „Tudi da se ne sme nadlegovati s spomenicami in ustmenimi prošnjami, češ, da je to želja sv. Očeta in cesarja. Kdor pa bi vendar le želel videti papeža in govoriti z njim, ta naj to stori z njegovim (Cobenzlovim) posredovanjem. Vse to je uredil Cobenzl na svojem potovanju z Dunaja v Gorico in preskrbel, da je dobil v vsakem kraju, kjer je imel papež muditi se ali prenočevati, sobo za se blizu papeževnega stanovanja. Vse te naredbe so bile zelo po volji cesarju, ki ni hotel, da bi prišel papež v dotiko s cerkvenimi ali posvetnimi oblastvi, da bi se z njimi kako sporazumel. Na vsakem prenočišču je bilo postavljenih 40 mož vojakov kot straža, kjer so konje menjavali pa 14.

Tako se je zgodilo, da niti goriški nadškof, grof Rudolf Jožef Edling, ni prišel papežu pred obličje. Cesar Jožef je bil na tega nadškofa zelo hud, ker ni hotel razglasiti tolerančnega edikta glede drugovernikov. Papežev dnevnik ga imenuje „un ecclesiastico molto zelante.“* Ko je cesar izvedel, da je nameraval nadškof celó na Benško papežu nasproti potovati, sklenil je, njegovo upornost kaznovati in mu naložil, naj v 24 urah razglasi omenjeni edikt in naj se potem nemudoma na Dunaj poda, ali pa naj prosi za odpust iz svoje službe. Cobenzl pripoveduje, da je zadel ta strogi ukaz škofa, kakor strela z jasnega neba, da je jokal in se posvetoval s starimi ženami, nuni in bivšimi jezuiti ter sklenil, nič ne storiti, kar se od njega zahteva, nego pred papeža poklekni in od njega izvedeti svojo sodbo. Cobenzl pa si je na vso moč prizadeval, nadškofa od tega sklepa odvrti, da bi prihranil papežu razburljiv prizor, ki pri prihodu na avstrijska tla. Nadškof se je dal prepričati in se podal nemudoma na Dunaj, kamor je prišel 20. marca, torej dva dni pred papeževim prihodom. Tam je podpisal predloženo prisego pokorščine in potem se je moral nemudoma vrniti v svojo škofijo, ne da bi bil papeža videl.

Grof Cobenzl je bil poslal hitrega sela papežu nasproti do Ferrare. Ko se je ta vrnil 12. marca v Gorico s poročilom, da pride sv. Oče dva dni pozneje v Gorico in da bode potem nemudoma dalje potoval od postaje do postaje, kakor to cesar sam določi, naredil je grof Cobenzl natančen načrt papeževnega potovanja. Dne 13. marca poslal je svojega poročnika Vekelya v prvo avstrijsko pošto postajo Nogared, da nemudoma sporoči papežev prihod v Gorico, in okrožnega glavarja Bardija, naj preskrbi vse potrebno, kar bode sv. Oče želel. V Gradišče pa je poslal okrožnega glavarja boiona Pavla Basellija, naj vzprejme papeža in ga spremljuje dalje do Gorice. Tudi papežev nuncij je bil prišel z Dunaja v Gorico k papežu sprejemu. Ko je prišel papež v četrti dne 14. marca v Gradišče, stala je ob cesti vsa posadka z zastavami v vrsto postavljena in mu je skazala vojaško čast.

Nekoliko pred dvema istega dne pride v Gorico papežev oskrbnik za potovanje, kapitan Melli, in proti trem sv. Očem sam. Veliko ljudstva je bilo privrelo od vseh strani ter se nabralo po cestah in ulicah. Povsod, kjer so bili ljudje zbrani, vozil se je papež počasi in delil sv. blagoslov. Vendar se je zdel papežu in njegovemu spremstvu ta vzprejem jako hladen, ker zvonovi niso zvonili in ni bilo nikakega slovesnega sprejema. Razložek je bil tem večji, ker so po Italiji papeža zelo slovesno in hrupno sprejemali. Zato omenja papežev dnevnik: „Vhod v avstrijske dežele je bil sprejet z nekakim edurnim ponašanjem, ker ne samo, da ni bilo nikakega znamenja slovesnosti z zvonjenjem in drugim, nego tudi palača odmenjena za prenočišče je bila popolnoma prazna. Ne morem tajiti, da je ta posebnost vznemirila vse spremstvo sv. Očeta, ki tudi ni mogel zatajiti začudenja zaradi takošnih novotarij in vzdržati se, da bi se ne pokazal malo zadovoljnega in da bi se čez to ne pritožil.“

Za papeževu prenočišče v Gorici je bila odločena Lanthierijeva palača (nekdanje bivališče zadnjih goriških grofov) na starem trgu. K tej palači peljal se je papež naravnost skozi mesto. Ko je pred njo stopil iz kočije, vzprejela sta ga hišni gospodar grof Lanthieri in grof Thurn, ki je moral vse potrebno preskrbeti. Tema se je pridružil tudi papežev nuncij Garampi, ki je nosil

*) „Jako marljiv duhovnik.“

svojo obredno obleko in vodil papeža v njegove sobe ter se potem precej časa pri njem mudil. Ko je Cobenzl mislil, da si je papež odpočil in v novem stanovanju udomačil se, dal mu je naznaniti svoj obisk iz sosednje hiše. Papež mu je poročil, naj pride v pol ure. Ob določeni uri vzprejel je papež grofa pri vratih svoje sobe. Nosil je dolgo belo suknjo in rudečežametasto mantiljo čez pleča ter rudeče čevlje, v katerih je bil zlat križec uvezen. Tako se je nosil papež na vsem svojem potovanju. Cobenzl se mu je globoko poklonil in povedal, da ga je cesar sem poslal, naj vzprejme papeža, naj mu vse potrebno preskrbi in da ga bo spremljal do Dunaja, kjer ga cesar radostno pričakuje, da ga bode osebno počastil. S temi besedami izročil mu je cesarjevo lastnoročno pismo in naznanil, da pošlje še tisti večer cesarju poročilo o papeževem dohodu. Ta mu je odgovoril, da tudi on priloži pismo do cesarja.

Potem sta hodila precej časa po sobi gori in doli ter se razgovarjala o dosedanjem potovanju in o nadaljevanju proti Dunaju. Papež je naznanil Cobenzlu, da skopo vzprejme vse tiste priprave, ki je cesar ukazal za njegovo potovanje in da sprejme torej tudi ponudbo, stanovati v cesarskem dvoru. Na potu ne želi počivati, da pride čim prej na Dunaj. Opazil pa je grofu, da se mu čudno zdi, da vidi tako malo ljudi in da mu to navdaja misel, da hočejo vsakomur zabraniti pristop k njemu. Grof Cobenzl pa mu je razložil, da to izvira le od cesarjeve previdnosti, ki hoče obvarovati sv. Očeta pred vsako nadležnostjo; če pa hoče pripustiti tiste osebe, ki bi se mu rade poklonile, dovoli se vsem, da se jim izpolnjuje želje. Na to je odgovoril papež, da želi vsakikrat zgodaj prispeti do svojega prenočišča, da bode mogel povsodi tiste ljudi vzprejeti, ki bi radi prišli do njega. To navado je imel na vsem potovanju od Rima naprej in je rad pustil vse ljudstvo pred se, ki ga je hotelo videti, tudi ženske, čeravno to v Rimu ni navada. Nuncij mu je naznanil, da je tudi v Gorici mnogo plemenitih ljudi, ki bi ga radi videli in zato hoče radostno vzprejeti viteze in dame. Grof je ugovarjal, da bi bilo to vendar le prenadležno za sv. Očeta in da hoče samo tiste predanj pustiti, katere on sam želi videti; a papež je odgovoril, da ne pozna nikogar osebno in zato da želi vse ljudi videti, posebno če je mogoče proti peti uri, ker pozneje ima svoje opravke. Grof zagotovi papeža, da je to samo od njega odvisno in da si bode goriško plemstvo v posebno čast štelo, ako bode smelo pokloniti se sv. Očetu. — Med drugim je omenil Cobenzl papežu, da se mu ne more pokloniti goriški nadškof, kakor je to sam želel, „ker je moral zaradi važnih opravil po najvišjem povelju nemudoma odpotovati“. Papežu je bil vso to stvar že nuncij pojasnil in zato je odgovoril Cobenzlu, da bi bil sicer rad videl nadškofa, vendar je ta dobro storil, ko je nemudoma odpotoval, ker je treba najpoprej pokornemu biti svojemu deželnemu knezu.

Po teh razgovorih poslovil se je Cobenzl od papeža, zagotavlja ga, da bode vedno pripravljen streči mu in da je za jutrajšnji odhod iz Gorice že vse pripravljeno. Naznanil je potem zapovedajočemu generalu, predsedniku deželnega svetovalstva, korarjem in damam, ki so zelo nepotrpežljivo pričakovali odgovora sv. Očeta glede njih želj, da vzprejme papež okoli pete ure vsakega, ki ga želi videti. Ob tej uri prišlo je v papeževu stanovanje skoro vse plemstvo goriško, moški in ženske. Grofa Cobenzla so izpraševali tisočkrat, kako naj se obnašajo, kaj naj pred njim store, kaj naj mu reko in kaj naj mu poljubijo. Grof jim je

odgovoril, da saj poznajo rimsko navado, ali v naših deželah da se ni še nikoli kaj takega pripetilo in da tudi papež nima nikakršne pravice od koga kaj posebnega (kako posebno počestčenje) zahtevati. Zato naj ga vsakdo tako pozdravi, kakor se mu najboljše zdi. In to se je tudi zgodilo na najrazličnejše načine, ko je papež stopil iz svoje spalne sobe pred zbrano množico. Mnogi so se mu globoko in ponižno priklonili, drugi so padli na jedno koleno, tretji so se vrgli popoluoma na tla, križali se in trkali se na prsa. Ta mu je poljubil suknjo, drugi nogo in ženske večinoma roke. Sv. Oče je bil proti vsem jednako ljubezniv in zdelo se je, da je z vsemi jednako zadovoljen. Nuncij in predsednik deželne sveta sta mu predstavila mimogrede nekaj oseb, ali papež se ni mudil pri nikomur, ni govoril mnogo in se je vrnil v svoje sobe, potem ko so ga bili vsi pozdravili.

Iz tega se dá sklepati, piše grof Cobenzl, da si papež ne želi toliko ljudi videti, nego da drugi njega vidijo. Po vzprejemu se papež ni več prikazal, le nuncij sam je ostal pri njem do devete ure. Ob tej uri se poda k večerji. Sv. Oče obeduje vedno sam, monsignori njegovega spremstva jedo čelo uro poprej. Vsi pa jedo meso, izvzemši petek in soboto kar dela nekaj spremembe mojemu načrtu. K sreči pa pride ta sedaj dva posta zaporedoma, tako da imam še zadosti časa poslati nekaj mesa v bolj oddaljene postaje.

Od tukajšnjih svetnih in samostanskih duhovnikov se ni nihče posebej predstavil papežu, kolikor je mogel Cobenzl izvedeti; ali s plemstvom vred bili so mnogi pri vzprejemu. O papeževi osebi in njegovem spremstvu ni mogel grof nič natančnejšega cesarju poročati, ker je le premalo z njimi občeval. „Na prvi pogled“ — piše Cobenzl — „zdi se, da je papež zelo fina oseba, s katero se lahko občuje; njegov obraz je prijeten, ali ne posebno duhovit. Njega spremljujoča škofa Marcucci in Contesini nosita dolgo sukneno obleko višnjeve barve, ravno tako kakor drugi monsignori. Po zunanosti soditi sta zelo pobožna duhovnika in drugega nič. — Kar grof še posebnega opazi, to bo cesarju nemudoma poročal. Do Gorice sta se vozila omenjena dva škofa s papežem v istem vozu, kako bo dalje, tega grof ne ve poročati, ker je prišel tudi nuncij v Gorico. (Pozneje je poročal, da je papež tudi dalje potoval z omenjenima dvema škofoma, a za njima da se je vozil nuncij sam v svoji kočiji.)

Dne 15. zjutraj je hotel papež iz Gorice odpotovati. Cobenzlu je bilo znano, da pojde poprej (ob šesti uri zjutraj) k sv. maši v stolno cerkev in zato se je podal o polušestih v papežovo stanovanje. Tu pa je izvedel, da je šel sv. Oče že pred četrt ure v cerkev in sicer peš. Monsignor Spagua je nosil pred njim križ in omenjena dva škofa sta ga podpirala pod pazuh. Ob obeh straneh so stali vojaki razpostavljeni in zadrževali ljudstvo, da ni nadlegovalo sv. Očeta. V stolni cerkvi je poslušal tiho mašo, potem blagoslovil zbrano ljudstvo in prišel iz cerkve, sedel je v svoj voz ter nadaljeval potovanje do Postojne, kamor je prispel proti šesti uri zvečer.

Grof Cobenzl je bil nekoliko pred papežem iz Gorice odpotoval, da se je osebno prepričal, ali je za papežovo postrežbo vse pripravljeno. Skrbel je posebno za red na cesti in da se ni pripetila nobena nesreča pri toliki množici voz. Kakor je iz drugih poročil znano, obedoval je sv. Oče dne 15. marca v Vipavi, v palači grofa Lanthierija, ki je gotovo svojega visokega gosta tudi do tje spremljal.

Pismo, katero je odposlal papež Pij VI. cesarju Jožefu II. pred svojim odhodom iz Gorice, glasi se tako-le:

„Carissime in Christo fili Noster! Salutem et apostolicam benedictionem!

Eccoci al godimento delle grazie di V. M. I. e delle attenzioni del conte Cobenzl, che al Nostro arrivo qui in Gorizia alle due e mezzo di questo giorno è venuto subito a favorirci e ci ha presentata la veneratissima lettera della M. V., che riceviamo per una nuova capparra della magnanimità Sua benevolenza. Il viaggio fatto fin ora non ci ha punto incomodato e molto meno potrà incomodarci il restante, perchè avalorato dai favori di V. M. coi più vivi rendimenti di grazie per tanti tratti di Sua bontà, sospiriamo il momento di ossequiarla et abbracciarla, compiacendoci oltre modo, che l'offerta generosa fattaci dell'allogio nel Suo imperial palazzo ci faciliti l'adito di vieppiù rimostarle la verace Nostra amicizia. Intanto implorando sopra la M. V. e tutta l'angusta famiglia ogni pienezza di vera prosperità, restiamo dandole con la maggior effusione del Nostro cuore la paterna apostolica benedizione.

Datum Goritiae 14 Martii 1782, Pontificatus Nostri anno VIIIvo.

Na Dunaj je prispel papež dne 22. marca in se nastanil, kakor že rečeno, v cesarskem dvoru. Prvi dnevi so minuli s samimi predstavljani in slavnostimi. Se le 7. aprila mogel je papež s cesarjem samim govoriti. Ti razgovori so se nadaljevali dne 8. in 9. aprila, toda brez uspeha. Dne 11. aprila izročil je papež cesarju pismo svoje zahteve, zlasti glede tolerančnega edikta, ženitvanjskih dispenc in podeljevanja duhovnih beneficij na Lombardskem. Na vse to je dobil papež same lepe besede, ki so v njem obudile upanje, da bode cesar nekoliko odnehal od svojih prepovedi. Ko tudi pri vsemogočnem ministru Kaunitzu ni ničesar dosegel, naznanil je cesarju, da je sklenil dne 22. aprila z Dunaja odpotovati. Tako je tudi storil ter se vrnil čez Monakovo, Tirolsko in Benetke nazaj v Rim, kamor je prispel še le 13. junija.

Peter Birska

gostilničar pri veliki cerkvi
(Corte Caravaggia št. 4)

priporoča sl. občinstvu izborna domača vina, vedno dobro sveže pivo, domačo kuhinjo; postrežba točna.

Peter Mozetič

mesar

na voglu Stolne in Nunske ulice v Gorici priporoča se svojim rojakom, zagotavlja kolikor mogoče dobro postrežbo po zmernih cenah.

Jos. Fon

krčmar

pri solkanski mitnici na desni toči izborna domača vina.

Anton Zagorjan

v Zvezdi v Ljubljani (v hiši „Matice Slovenske“) ima prodajalnico šolskih in drugih knjig ter vseh šolskih in pisarniških potrebščin.

Jožef Novič

krojač

v Gosposki ulici št. 13.

Ivan Mežnar

gostilničar „al Corso“

na cesti Franca Jožefa št. 36 priporoča se sl. občinstvu za obilen obisk. Toči dobra domača in laška vina, izvrstno pivo, ima dobro kuhinjo, vedno sveže kranjske klobase itd., vse po zmernih cenah.

Kavarni

„Commercio in „Tedesco“ v ulici „Caserna“, glavni shajališči tržaških Slovencev vseh stanov. Na razpolago časopisov v raznih slovanskih jezikih. — Za obilen obisk se priporoča Anton Šarli, kavarnar.

Adolf Hauptmann

tovarna

oljnatih barv, firnežev, lakov in kleja v Ljubljani, ob vogalu Resljeve ceste št. 41 v lastni hiši in filijala: Slonove ulice št. 10-12.

Jernej Kopač

na Solkanski cesti 9.

izdeluje
vsakovrstne vošene sveče,
in vseh vrst medono pecivo
V Gorici prodaja te
sveče

Karolina Riesner v
Nunski ulici, ki izdeluje in prodaja tudi mrtvaške vence, cvetlice in druge podobne reči.

Ivan Druffa

na Travniku

ima bogato zalogo vsakovrstnega

USNJA

ter raznega orodja in potreščin

za čevljarje

Prodaja na drobno in na debelo.

Ivan Reja

krčmar „Alla Colomba“

za veliko vojašnico na desnem voglu v ulico Morelli, toči domača vina in ima

DOMAČO KUHINJO

Cene prav zmerne

Anton Obidič

čevljar

v Semeniški ulici št. 4. se priporoča Slovincem v mestu in okolici za blagohotna naročila.

Ivan Howanski

čevljar

preselil se je v gledališko ulico št. 15.

Ivan Kavčič

veletržec na Kornu

ima zalogo

STEINFELDSKEGA PIVA.

v sodčih in steklenicah ter

žita, moke in otrobij.

Staroznana gostilnica

„pri Lizi“

v Kapucinski ulici (Rabatišče) št. 2 ima zdaj v najemu

Franč Bizjak,

ki toči izborna in naravna vina, ima dobro domačo kuhinjo ter sobe za prenočišča. Cene so zmerne. Tukaj je shajališče Slovencev iz spodnje Vipavske doline.

Anton Fon

v Semeniški ulici

ima prodajalnico vsakovrstnih klobukov in kap ter

gostilnico.

Toči vedno dobra in naravna vina.

Franč Jakil

na sredi Raštelja št. 9

ima

ZALOŽNICO USNJA, katero prodaja na drobno in na debelo.

Društvena krčma

Rojanskega posojilnega in konsumnega društva, poprej Pertotova, priporoča se najtopleje slavnemu občinstvu. Točijo se vedno izborna domača okoličanska vina.

I. Cej

gostilničar

v Židovski ulici št. 5 toči naravno brisko vino.

A. Howanski

na Travniku št. 22

prodaja koške, pleteničice itd. na drobno in na debelo.

Karol Drašček

pek

Riva Corno št. 4. v Gorici. Podružnica za razprodajo kruha se nahaja v Semeniški ulici št. 2.

Prodajalnica

in zaloga jestvin

„Rojanskega posojilnega in konsumnega društva“, vpisane zadruge z omejenim poročstvom v ulici Beldere št. 3, bogato založena z jedilnim blagom razne vrste in po nizkih cenah se priporoča kupovalcem v Trstu in z dežele.

Anton Koren

trgovec poleg gostilne „pri zlatem levu“ (al leon d'oro) v Gosposki ulici, prodaja razno lončarsko porcelanasto in stekleno blago, reže in vklada šipe v okna, reže in napravlja okvirje za zrcala in podobe.

Martin Poveraj

civilni in vojaški krojač v Gorici, priporoča svojo veliko zalogo blaga za vsak stan, kakor tudi gotovih obelk. Daje: srajce, spodnje hlače, zavratnice, civilne, vojaške in uradniške ovratnike, sablje z vso opravo, zlate in srebrne zvezde, skratka: vse, kar je potrebno za gospodo vsakega stanu. Obleke po naročilih izdeluje točno in po zmernih cenah.

Ivan Dekleva

veletržec v vinom v Gorici ima v svojih založnicah vedno na izbiro vsakovrstna

domača vina

bela in črna istrijanska

ter

bela dalmatinska.

Pisarnica se nahaja v Magistratni ulici.

Prodaja na debelo

Ant. Kustrin

v hiši dr. Lisjaka v Gosposki ulici št. 23, ima

prodajalnico

za kavo, sladkor, moko, olje, riž in vsakovrstne jestvine na drobno in na debelo. Zunanja naročila se točno izvršujejo.